

Predmet: Srebrenica II

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine

Broj predmeta: K. Po2 9/21

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142, st. 1 KZ SRJ

Optuženi: Milenko Živanović

Glavni pretres: 22.09.2023.

Ispitivanje svedoka Dragana Golijanina

Svedok odbrane Dragan Golijanin naveo je da je bio pripadnik Drinskog korpusa do kraja 1995. godine, te da je bio u personalnom odeljenju. Optuženog je upoznao 1992. godine kada je prihvatio mesto komandanta Drinskog korpusa, a bio je njegov ađutant i pisar. U početku je bilo stanje bezvlašća i haosa, bilo je dosta paravojnih formacija. U Bratuncu je bio Miroslav Deronjić, šef SDS-a, koji je hteo da bude glavni i koji je na kraju učestvovao u smeni optuženog, jer je ovaj hteo da uvede red i vojnu disciplinu. Optuženi je odbio naređenje Ratka Mladića da gađa kada su izlazili, rekavši svedoku: „Neću ni gađati, treba nama zajedno živeti.“ Nakon toga je smenjen, pa je general Krstić postao komandant Drinskog korpusa i „sve to odradio na ho-ruk“. Optuženi nije hteo da dira Srebrenicu, tvrdio je da Ratko Mladić srlja i da često nije svestan šta radi. Odnosi između vojne i civilne vlasti su bili loši. Mladić je hteo da bude glavni, pa je postavljenjem Krstića na čelo Drinskog korpusa ovaj razmestio sve ljude optuženog na neke druge položaje. U vreme odluke iz 1992. godine za koju se optuženi tereti, tek se formirao Drinski korpus – nije tada ni postojao, niti je imao organizovanu vojsku.

Optuženi je samo prosledio odluku Glavnog štaba. Svedok kao personalac nije učestvovao u izradi odluka. Optuženi nije učestvovao u realizaciji operacije „Krivaja“. Njega, kao komandanta Drinskog korpusa, nije bilo 12. jula 1995. godine. Tog dana neko je kod svedokovog šefa Radenka Jovičića doneo tri odluke jer je on ocenio da su neizvršive, obzirom da su bile iz nadležnosti Ministarstva odbrane. Korpus nije mogao mobilisati vozila, a UNPROFOR je dao 30 tona goriva. Treća odluka, koja se odnosila na obezbeđenje puta, jeste odluka čija je realizacija bila u nadležnosti redovne policije, a ne vojske. Krajem juna 1995. godine Karadžić je doveo Radoslava Krstića, koji je zvanično bio načelnik korpusa. Optuženi se nije mešao u njihove aktivnosti. Optuženi je govorio o penziji i zatražio da se za to sprema sva potrebna dokumenta. Kada je u korpus došao Radovan Karadžić, on nije išao kod optuženog, već kod Krstića, i tu su nastali dogovori da Krstić krene na Srebrenicu. Ubrzo je Krstić otišao na Pribićevac, istureno komandno mesto, i poveo sa sobom komandante brigada. Optuženi se od 16. juna 1995. godine sâm povlači, a od 29. juna nema nikakvu vezu sa korpusom. Kroz personalnu službu nikada nije prošao dokument o primopredaji dužnosti između optuženog i Radoslava Krstića. Postojao je jak pritisak od strane predsednika države da se optuženi skloni sa mesta komandanta Drinskog korpusa jer nije hteo slepo da izvršava njihova naređenja. Objasnio je da lično nije prisustvovao sednicama štaba korpusa, te da akti, koji nisu potpisani, ne bi trebali da proizvode nikakvo dejstvo.

Ispitivanje svedoka Milenka Jevđevića

Svedok odbrane Milenko Jevđević naveo je da optuženog poznaje od 1992. godine kada je došao na prostor Birča. Drinski korpus formiran je u novembru mesecu 1992. godine, i tada je svedok bio komandant bataljona veze. Komandno mesto bilo je u Vlasenici, gde je bila i komanda veze. Optuženi je bio komandant korpusa. Prvi problem je bio nepopunjenost i same komande. U tom periodu su imali

veoma ispresecanu teritoriju i nisu mogli sa njima da komuniciraju. Početkom jula meseca 1995. godine Radoslav Krstić naredio je svedoku da ode na istureno komandno mesto koje se nalazilo na Pribićevcu i da uspostavi vezu, što je svedok i učinio 5. jula 1995. godine. Kada je krenuo, sreo je optuženog koji ga je pitao da li zna gde ide i koji mu je rekao „da je ovaj ovde, misleći na Krstića“ već postao lud, a da „onog gore već nose labudova krila i da ćemo svi završiti u Hagu“. Bilo mu je čudno što se optuženi distancira od svega, a na Pribićevcu je shvatio da je on skrajnut sa svake funkcije komandovanja operacijom „Krivaja“. Imali su direktnu vezu sa komandom Glavnog štaba VRS, odnosno Operativnim centrom. Krstić se svakodnevno čuo sa oficirima u glavnom štabu. Došli su bataljoni iz Zvorničke, Birčanske i brigade sa Sokoca. Oni su mogli da komuniciraju samo sa Pribićevcem. Jedinice su dobile komandu za izvršenje operacije „Krivaja“, odnosno iz Vlasenice je došlo naređenje za Žepu. Dana 11. jula 1995. godine bio je sastanak u komandi Bratunačke brigade na kom je bio i Ratko Mladić, koji je tada rekao da sutra svi idu na Žepu. Svedoku je tom prilikom naredio da mu u Kravicama postavi komandno mesto. Već 12. jula 1995. godine, svedok je uspostavio centar veze u Kravicama. Nova operacija se zvala „Stupčanica 95“. Na Pribićevac je 11. i 12. jula 1995. godine dolazio Ratko Mladić.

Za sve vreme operacije „Krivaja“ optuženi i Krstić se nisu čuli. Optuženi je 11. jula 1995. godine došao na Pribićevac bez bilo kakvog sredstva veze, i tada njih dvojica nisu komunicirali. Svedok je objasnio da je 5 puta svedočio pred Haškim tribunalom i da je tada video dokumente koji mu nisu bili poznati u vreme događaja. Kada je izvršena prva faza operacije, i kada su razdvojene zaštićene zone Srebrenica i Žepa, ušlo se u Srebrenicu iako to nije bilo predviđeno. Takvu naredbu je dao sâm predsednik Radovan Karadžić. 28. armija BiH već se bila povukla, pa su civili krenuli da se povlače prema Potočarima. U kasnijem periodu saznao je da je Karadžić bio u komandi štaba i da se sastao sa načelnikom štaba Krstićem, koji je dobio naređenje o sastavljanju plana akcije. Svedok je objasnio postupak sačinjavanja zapovesti, navodeći da je istoj prethodila Direktiva glavnog štaba. Po prijemu direktive, komandant bi pozvao svoje podređene i saopštio bi im svoju osnovnu ideju kako da izvede operaciju, i onda se sačinjavao plan operacije, odnosno razrađivali su se elementi za zapovesti. Nakon toga bi se sačinile dve varijante odluke i predočile komandatu, koji bi doneo svoju odluku, a zapovest bi napisao pomoćnik načelnika štaba. U pisanju zapovesti koriste se delovi dobijene Direktive, odnosno u nju se unose delovi direktive, a tek četvrta tačka zapovesti je odluka komandanta korpusa. To je otelovljenje njegove zamisli i od te tačke počinje njegova suštinska odgovornost. U odluci se uvek mora navesti šta je nadređena komanda naložila korpusu, odnosno mora se uneti deo dobijene direktive. Mobilizaciju sredstava nije mogao da vrši korpus, nego je to moglo jedino da izvrši Ministarstvo odbrane. Napomenuo je da nije bio svedok ni jednog naređenja protiv civila koje je izdao optuženi.

Ispitivanje svedoka Radojke Filipović

Svedok odbrane Radojka Filipović navela je da radila kao kustos spomen-sobe u Bratuncu, te da je bila predsednica Skupštine udruženja porodica ubijenih i nestalih u Bratuncu. Govoreći o stradanju srpskog stanovništva na tom području, navela je da su sela Blečeva i Gniona napadnuta na Đurđevdan 1992. godine, a da je u junu 1992. godine u selu Zagoni ubijeno 14 meštana. To su na Petrovdan uradili vojnici Namera Orića. Tokom 12. juna 1992. godine napadnuta su i druga sela, kojom prilikom je ubijeno 69 meštana. Matrica je uvek bila ista prilikom napada na srpska sela. Vojnici su upadali u sela, ubijali sve što stignu, pljačkali bi pokretnu imovinu a nekretnine palili. Hranča i Donji Magašići napadnuti su 25. jula, a 8. avgusta 1992. godine Ježestica, kojom prilikom je ubijeno 8 meštana. Stradala je porodica Mladenović. Ljubomiru Mladenoviću su tokom II svetskog rata pobili svu

porodicu, a 8. avgusta 1992. godine su došli i pred očima njegove supruge ubili dva sina, a glavu sina Anđelka su odneli na poklon Naseru Oriću. Nije bilo dana tokom 1992. i 1993. godine da neki Srbin nije bio ubijen. Bratunac je bio pod kontrolom VRS, ali su u srpska sela upadali iz Srebrenice i ubijali civile. Iz sela Bjelovac su odveli ljude u logor u Srebrenicu. U selu Kravica su u januaru 1993. godine ubili 49 meštana. U Podrinju, u 150 sela, nema srpske kuće iz koje neko nije stradao. Za zločine u okolini Bratunca niko nije odgovarao. Srpski narod je bio gladan jer je sve bilo opljačkano i odneseno u Srebrenicu, i njima je konvojima dostavljana pomoć. Stradanja nisu prestala ni nakon što je Srebrenica proglašena za zaštićenu zonu. Nije izvršeno njeno razoružavanje, pa su iz Srebrenice izlazili i ubijali srpski živalj po okolnim selima.

Ispitivanje svedoka Radomira Pavlovića

Svedok odbrane Radomir Pavlović naveo je da poznaje optuženog još iz vremena školovanja, a kasnije ga je sretao nakon formiranja Drinskog korpusa. Tokom rata bio je jedini lekar na području Skelana. Svedočeći na okolnosti stradanja Srba u periodu od aprila 1992. do januara 1993. godine naveo je da su Skelani napadnuti 16. januara 1993. godine. Pratio je napade na sva sela – na području Bratunca i Srebrenice spaljeno je oko 150. Po oceni svedoka, to je bilo etničko čišćenje i spaljivanje koje je vršeno na velike pravoslavne praznike. Kao primere naveo je da su 4. jula 1992. godine u selu Hranići ubijeni učitelj i sveštenik, 5. avgusta napadnuti su Klekovići, Blaževići i Kostolomci, pa 24. septembra selo Podravanje, gde su ljudima odsecani delovi tela i vađene oči. Tog dana je ubijeno preko 40 ljudi. Kao lekar učestvovao je na mnogim sahranama i uzimao je izjave od preživelih koje je objavio u knjizi „Bol crnih marama Srebrenice“.

U nastavku dokaznog postupka ponovljeno je izvođenje dokaza koji su izvedeni pred prethodnim većem, odnosno vršen je uvid u pismene dokaze koji se nalaze u spisima predmeta.

Sledeći glavni pretres zakazan je za 31. oktobar 2023. godine, sa početkom u 10:00 časova.